

SUOMALAISEN LAKIMIESYHDISTYKSEN JULKAISUJA
C-sarja N:o 11

SUOMALAINEN LAKIMIESYHDISTYS 75 VUOTTA

Toimituskunta

Antti Suviranta

Esko Hoppu

Paavo Kekomäki

Mikko Kämäräinen

Juhani Wirilander

Toimittaja

HELSINKI 1973

**SUOMALAINEN
LAKIMIESYHDISTYS
75 VUOTTA**

SUOMALAINEN LAKIMIESYHDISTYS

ISBN 951-9068-24-4 (sid.)
ISBN 951-9068-25-2 (1/2 nahk.)
ISBN 978-951-855-876-0 (PDF)

Vammala 1973. Vammalan Kirjapaino Oy

Aarne Nuorvala

Mietteitä korkeimman hallinto-oikeuden kehittamisestä

Olisi kiintoisaa tutkia, miten ylemmät kollegiset tuomioistuimet, lähinnä hovioikeudet menneinä kaukaisina aikoina toimivat, minkälaiset olivat menettely- ja työskentelytavat. Kun Turun hovioikeuden perustamisesta tänä vuonna tulee kuluneeksi kunnioitettavat 350 vuotta, saa kysymys ajankohtaistakin väriä ja tultaneen siitä vielä kertomaankin. Omalta kohdaltani luulen — jollen pahoin erehdy — että menettely kollegissa esittelyineen ja esittelijöineen on ollut aina-kin osin samantapaista kuin nykyään. Tämä toteamus sinänsä ei sisällä kriittistä arvostelua siltä osin kuin on kysymys sellaisista tärkeistä arvoista kuin oikeusturvan ja oikeusvarmuuden takaaminen, jotka edellyttävät erityisiä menettelymuotoja ja -tapoja. Perusolemukseltaan ne saattavat olla nyt samankaltaisia kuin jopa vuosisatoja sitten. Tämän seikan selvittely sellaisenaan ei kuitenkaan ole tärkeintä, vaan laajemmin sen tarkasteleminen, mikä on tuomioistuinten nykytilanne. Siltä kannalta johtaa mielikuvituksen palaaminen kauas menneisyyteen kysymyksenasetteluihin, joiden taustana on yhteiskunnan ja myös valtionhallinnon yleinen kehitys. Tuo kehitys on ollut valtava. Miten suhteutuu tuomioistuinten kehitys ulkomaailman muutoksiin?¹

»Totena olettamuksena», jonka osalta kysymystä, onko väite tosi vai epätosi, ei tarvitse esittääkään, sallittaneen lähteä siitä, että tuomioistuinlaitoksen kehittäminen on jäänyt yhteiskunnan yleisestä ke-

¹ Ks. Aarne Nuorvala, Tuomioistuimet kehittyvinä virastoyksikköinä, LM 73 s. 60 ss., johon tämä kirjoitelma liittyy. Sivulla 63 olen lausunut: »Tuomioistuinlaitoksen toiminta ja organisaatio tulee sopeuttaa ulkomaailman muutoksia vastaavaksi. Tehokkaaseen sopeuttamisprosessiin on tuomioistuinten itse aktiivisesti osallistuttava ja kaikin keinoin edistettävä pyrkimyksiä mukauttaa tuomioistuinten toiminta niiden kasvaneita tehtäviä ja nykyaikaisen oikeudenkäytön vaatimuksia vastaavaksi».

hityksestä jälkeen. Yhteiskunta ei ole huolehtinut tuomioistuinten ulkonaisista toimintaedellytyksistä, työvoiman, toimitilojen ja teknisten apuvälineiden lisäämisestä valtionhallinnon yleistä kehitystä vastaavasti. Toisaalta ei tuomioistuinten sisäistä toimintaa tästä syystä ja osin puhtaasti organisatorisista, työskentelyn järjestelyyn liittyvistä syistä aina ole voitu kehittää yleistä kehitystä ja kasvaneita vaatimuksia vastaavalla tavalla.

Tuomioistuimet lienee kautta vuosisatojen nähty — luonnollista kylläkin — niiden päätehtävän mukaisesti tuomiovaltaa käyttävinä orgaaneina ja järjestetty sen mukaisesti niiden toiminta ja virasto-organisaatio tätä silmällä pitäen. Tätä näkökulmaa ja siihen perustuvia järjestelyjä ei enää tuomioistuinten työmäärän voimakkaasti lisääntyttyä ja ratkaisujen laatuvaatimustenkin kasvaessa voida pitää riittävinä.

Tuomioistuimet olisi yhä selkeämmin tiedostettava yhteiskunnan osajärjestelmänä. Käytännössä on tuomioistuinten tehtävissä nähtävissä kahtiajako: Varsinaisena tehtävänään tuomioistuimet riippumattomina orgaaneina harjoittavat lainkäyttöä. Sen ohella niille kuuluu useita muita tehtäviä, joita voidaan luonnehtia oikeushallintoon kuuluviksi. Tämä tehtävien kaksijakoisuus heijastuu myös organisaatiotasolle. Lainkäytön edistäminen ja toisaalta hallintotehtävien hoidon tehostaminen asettavat erilaisia organisaatioon ja menettelyyn kohdistuvia vaatimuksia. Tältä pohjalta on tuomioistuinlaitoksen kehittämistoimenpiteet suunniteltava. Näin on asianlaita selvästi myös KHO:n osalta.²

On hyvin myönteistä, että oikeusministeriö yhä enemmän kiinnittää huomiota tuomioistuinten ja oikeuslaitoksen kokonaisuudessaan kehittämiseen ja on käynnistänyt tätä tarkoittavan toiminnan monilla aloilla.

Kun taloudellisia voimavaroja koskevien kysymysten merkitystä näissä yhteyksissä saatetaan pitää toisarvoisina, on sanottava, että

² Viidessä vuosikymmenessä, julkishallinnon jatkuvasti laajetessa ja kansalaisten oikeussuojan tarpeen kasvaessa, on myös valitusten lukumäärä hallintotuomioistuimissa lisääntynyt. KHO:een saapuu nykyään vuosittain n. 5.000—5.500 asiaa ja vastaavan määrän on tietysti edellytettävä vuosittain tulevan myös ratkaistuksi. Tuomioistuin on entisiin aikoihin verrattuna muodostunut »suurtoimintalaitokseksi». Siitä huolimatta olivat KHO:n menot vuodesta 1938 vuoteen 1965 realisesti kasvaneet vain 1,4-kertaisiksi, kun taas valtionmenot samana ajanjaksona olivat kasvaneet realisesti 5,5-kertaisiksi. Viime vuosikymmenen aikana on KHO:n menojen suhteellinen osuus menoarvion loppusummaan verrattuna alentunut 0,048 %:sta 0,029 %:iin.

varojen puute usein on varsin konkreettista yhteiskuntatodellisuutta, joka vaikeuttaa tuomioistuinlaitoksen ja oikeushallinnon uudistusten toteuttamista.³ Nykyisessä toiminnan voimakkaassa laajentamisvaiheessa on oikeusministeriö tämän saman ongelman edessä, johon tuomioistuimet jo kauan ovat toivoneet myönteistä ratkaisua.

Ne arvot, joita tässä yhteydessä joutuu vertailemaan, toisaalta se suhteellisesti katsoen tuskin ylivoimainen valtionmenojen lisäys, mikä tarvittaisiin, ja toisaalta oikeusvaltio-ajatuksen toteuttaminen, oikeusjärjestyksen ylläpitäminen, kansalaisten suojeleminen ja oikeusturvan edistäminen, eivät tosiaankaan ole yhteismitalliset. Tähän olisi kiinnitettävä huomiota tehtäessä ratkaisuja siitä, mikä osuus valtionmenoista osoitetaan oikeuslaitokselle ja sen kehittämiseen.

Sellainen painotus, että monet vireillä olevat tuomioistuinlaitosta koskevat uudistukset⁴ olisivat vain, niinkuin joskus sanotaan, »tek-nisiä» parannuksia, ei ole perusteltu. Uudistukset ovat selvästi oikeus-suojajärjestelmää ja kansalaisten oikeussuojaa edistäviä. Niillä voi-daan tuomioistuinlaitoksessamme nykyisellään jo nyt käytettävissä olevin keinoin edistää monien periaatteellisesti ja käytännössä tär-keiden tavoitteiden toteutumista ja myös ne saavuttaa. Sen vuoksi uudistukset olisi pyrittävä kiireellisesti toteuttamaan. Kun valtiollisen järjestelmän perusteita koko laajuudessaan koskeva valmistelu on annettu 9. 10. 1970 asetetulle valtiosääntökomitealle, kuuluu tuomio-istuinlaitoksenkin valtiosääntöoikeudellisen aseman ja tehtävien mää-ritteleminen tähän yhteyteen. Tämä ei kuitenkaan ole esteenä tuo-mioistuinlaitoksen monella tavoin tapahtuvalle kehittämiselle jo ennen komitean työn valmistumista.⁵

³ Esimerkkinä voidaan mainita lääninoikeudet ja niiden nykyinen oikeusturvaa heikentävä ja kehitystä jarruttava asiaruuhka, mikä viipymättä olisi purettava. Hal-lituksen esityksessä laiksi lääninoikeudesta (n:o 41/1954 Vp) arvioitu työvoiman tarve perustui tilastollisiin laskelmiin. Esityksessä lausuttiin nimenomaan: »Tässä laskelmassa ei ole otettu huomioon sitä virkamieskunnan lisätarvetta, joka tulo-ja omaisuusverotusta koskevien valitusten lääninhallituksille siirtämisestä aiheutuu, koska tästä johtuviin toimenpiteisiin tullaan ryhtymään ehdotetun verolainsäädännön toteuttamisen yhteydessä». LOL tuli voimaan 1. 5. 1955. Lakkautettaessa tarkastus-lautakunnat v. 1960 alusta VerotusL:n säätämisen yhteydessä, siirtyi näistä läänin-oikeuksien ratkaistavaksi n. 6.000 asiaa, mikä olisi edellyttänyt työvoimaa heti lisät-täväksi. Vaikka lääninoikeuksien ratkaistavaksi tulevien asioiden lukumäärä lisään-tyi, ei tässä yhteydessä kuitenkaan huolehdittu tarvittavasta lisätyövoimasta. V. 1959 oli lääninoikeuksiin saapunut 38.182 asiaa (v. 1958 tosin 45.516). V. 1960 saapui niihin yhteensä 49.851 ja v. 1961 54.275 asiaa. Tästä lähtien on lääninoikeuksiin saapunut vuosittain jatkuvasti runsaat 45.000 asiaa.

⁴ Ks. mm. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle oikeudenkäyntimenettelyn ja tuomioistuinlaitoksen uudistamisesta, joka esitettiin 21. 5. 1971 ja KHO:n julkaisu 1/72, Kehittyvä hallintolainkäyttö, s. 17 ss.

⁵ Vrt. KHO 1/72 s. 21.

Mietteitä korkeimman hallinto-oikeuden kehittämisestä

Eihän toki kuitenkaan kaikki ole rahasta kiinni, vaikka tässä aineellisten toimintaedellytysten, ennen kaikkea riittävän työvoiman merkitystä korostankin. Kyllä paljon on muutakin käytännössä tehtävissä mm. menettelyn nopeuttaminen ja tehostaminen erilaisin järjestelytoimenpitein. Joka tapauksessa tarvitaan varojenkin ohella tuomioistuinten aktiivista, kehittämismyönteistä asennetta ja kehittämistyötä sekä oman viraston piirissä että kokonaisuuden hyväksi oikeushallinnon ylimmän johdon työhön niveltävästi.

Korkeimpaan hallinto-oikeuteen kuuluu nykyään presidentti ja 21 vakinaista hallintoneuvosta.⁶

Jos pidetään silmällä päätöksentekotapaa, voidaan sanoa KHO:n jakautuvan organisatorisesti kolmeen jaostoon. Periaatteellisesti tai muutoin tärkeimmät lainkäyttöasiat ja samoin myös tärkeimmät hallintoasiat ratkaistaan täysistunnossa. Säännönmukaisesti lainkäyttöraatkaisut tehdään jaostoistunnoissa. Viraston päällikkönä on presidentti. Hän on puheenjohtajana täysistunnossa ja on myös yhden jaoston puheenjohtaja. Kahden muun jaoston puheenjohtajana on jaoston virassa vanhin jäsen. Muina puheenjohtajina jaoston istunnoissa toimivat tarvittaessa myös muut jaostojen virassa vanhimmat jäsenet.

Johto- ja vastuusuhteiden täsmentämisellä on tuomioistuimia, erityisesti monijaostoisia kollegisia tuomioistuimia kehitettäessä tärkeä merkitys sekä lainkäyttö- että hallintotehtävien osalta. Tuomioistuinten jokaisen johtavan virkamiehen on selvästi tiedostettava olevansa korostetussa vastuussa toiminnan sujumisesta. Organisatoriselta kannalta jaoston puheenjohtaja vastaa hallintoviraston osastopäällikköä.

Vastuun ja vastuualueiden kannalta KHO:n organisatorinen kuvio on seuraavanlainen pyramidi. Viraston päällikkönä presidentti vastaa siitä, että KHO:lle kuuluvat lainkäyttöasiat ja hallintotehtävät hoidetaan asianmukaisesti ja joutuisasti. Erityisesti hän on vastuussa lainkäytön yhdenmukaisuudesta. Sama vastuu kuin presidentillä koko tuomioistuimen osalta on hänen alaisinaan jaoston puheenjohtajilla jaoston puitteissa. Tämä merkitsee vastuun hajauttamista, vastuualueiden täsmentämistä ja vastuusuhteiden korostamista.

⁶ Yksi hallintoneuvoksista on kuitenkin jatkuvasti määrääjäksi määrättyinä, lain-tarkastuskunnan jäsenenä. Vaikean työtilanteen helpottamiseksi on tehty mahdolliseksi nimittää ylimääräisiä hallintoneuvoksia, joita nykyään on kaksi.

Istunnon puheenjohtajana toimiva jäsen sekä jokainen muu jäsen vastaavat niin ikään kukin kohdaltaan siitä, että KHO:lle kuuluvat tehtävät suoritetaan asianmukaisesti ja joutuisasti ja että lainkäyttö on yhdenmukaista. Korostettu vastuu on ns. tarkastavalla jäsenellä.⁷ Tähän liittyy myös kysymys asioiden valmisteluvaiheessa käytettävien työryhmien puheenjohtajan vastuun korostamisesta. Kysymykseen palataan jäljempänä.⁸

Vastuun korostaminen voi tapahtua myös organisatorisilla järjestelyillä, esim. perustamalla erityiset jaostojen puheenjohtajan virat. KHO onkin keväällä 1964⁹ oikeusministeriölle ehdottanut perustettavaksi KHO:een kaksi uutta virkaa »hallintoneuvos jaoston puheenjohtajana». Ehdotustaan KHO perusteli sillä, että jaostojen puheenjohtajat vastaavat töiden asianmukaisesta ja joutuisasta kulusta sekä lainkäytön yhdenmukaisuudesta jaostollaan. Heillä on siten erityinen asema virkatehtävissä muihin jäseniin verrattuna.¹⁰

Myös lääninoikeuksien osalta KHO on ottanut kantaa puheenjohtajakysymykseen.¹¹ Ruotsissa kuningas määrää hallitusoikeuden jäsenistä yhden tuomioistuimen puheenjohtajaksi. Tämä on samalla jaoston puheenjohtaja. Muut jaostojen puheenjohtajat määrätään vastaavasti. Samanlaiset säännökset ovat voimassa korkeimmasta oikeudesta.

Jaoston puheenjohtajuuden määräytyminen sen mukaan, kuka on jäsenen virassaan virkavuosiltaan vanhin jaostolla, vaikuttaa vanhahtavalta. Se juontaa perustansa ja liittyy siihen, että tuomioistuin-

⁷ Tarkastava jäsen perehtyy asiakirjoihin ennen esittelyä ja erityisesti vastaa siitä, että asia tulee huolellisesti valmisteltuna esittelyyn.

⁸ Kukin esittelijä kohdaltaan vastaa siitä, että asiat valmistellaan ratkaisukuntoon huolellisesti ja joutuisasti.

⁹ Kirjeet 18.3.1964 n:o 1420 a ja 5.5.1964 n:o 2099 a.

¹⁰ Kun puheenjohtajien vastuu ja tehtävämäärät poikkeavat muiden jäsenten tehtävistä, virat ehdotettiin sijoitettavaksi yhtä luokkaa ylempään palkkausluokkaan kuin muut hallintoneuvokset.

¹¹ KHO:n lausunto 19.4.1971 n:o 1680 a ehdotuksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle lääninoikeuksia koskevan lainsäädännön uudistamisesta. KHO lausui: »Puheenjohtajan keskeinen asema ja hänelle kuuluvat vaativat tehtävät edellyttäisivät KHO:n mielestä joko lääninoikeuden puheenjohtajan viran perustamista taikka puheenjohtajan tehtävien antamista erillisellä päätöksellä jonkun lääninneuvoksen hoidettavaksi. Ehdotettua menettelyä, jonka mukaan puheenjohtajana aina olisi virassa vanhin lääninneuvos, KHO ei pidä puheenjohtajan tehtävien hoidon kannalta asianmukaisena niissä lääninoikeuksissa, joissa on useampia lääninneuvoksia. Toisaalta on kuitenkin huomattava, että tällaisia lääninoikeuksia tulisi olemaan vain kolme, joten useimmissa lääninoikeuksissa toimisi puheenjohtajana lääninoikeuden ainoa lääninneuvos. Ehdotettua järjestelyä voidaan ainakin toistaiseksi pitää hyväksyttävänä». Vrt. myös 1956 toteutettuun pääministerin sijaisuusjärjestelmään, HM 39 §.

Mietteitä korkeimman hallinto-oikeuden kehittämisestä

ten toiminta on vanhastaan järjestetty varsinaisesti pitäen silmällä vain lainkäyttöasioiden ratkaisemista.¹²

Kysymystä on vielä tarkemmin selviteltävä.¹³

Hallitusmuodon mukaan KHO:n tuomionvoipa jäsenmäärä on viisi.

Vuodesta 1970 on KHO voinut poikkeuksellisesti ratkaista muita kuin vesi- ja patenttiasioita 4-jäsenisessä kokoonpanossa, kun vähintään kolme jäsentä on päätöksestä yhtä mieltä.¹⁴

Nelijäsenisen työskentelyn merkitys pyrittäessä pitämään ratkaisemattomien asioiden lukumäärä kohtuullisella tasolla on ollut merkittävä ja siitä saadut kokemukset ovat siis tähän mennessä olleet myönteisiä. Kansalaisten oikeusturvan kannaltakaan ei tähänastisten kokemusten perusteella ole voitu todeta kielteisiä vaikutuksia. Asioiden suuresta lukumäärästä johtuvat haittavaikutukset ja työtilanne muutoinkin olisi kuitenkin perusteellisesti selvitettävä ja saatava järjestelmästä vielä lisäkokemuksia.¹⁵ Vasta sen jälkeen voidaan ottaa kantaa tämän, nykyisen työtilanteen vaatiman ratkaisun pysyvyyteen.

Viraston toimintaa voidaan parantaa lisäämällä sisäistä tiedotus-toimintaa sekä koko tuomioistuimen osalta että jaostokohtaisesti. Tämä on tärkeitä mm. lainkäytön yhtenäisyyden ylläpitämiseksi erityisesti 4-jäsenisen toiminnan vuoksi. Myös seurantajärjestelmiä on kehitettävä.

Myös on pyrittävä lisäämään henkilökunnan osallistumismahdollisuuksia viraston sisäiseen, heitä itseään koskevaan päätöksentekoon ja muutoinkin viraston toimintaa koskevissa asioissa.

Asiat ratkaistaan KHO:ssa pääsääntöisesti jaostoistunnoissa. Esittely perustuu esittelijän laatimaan kirjalliseen muistioon, johon jäsenet

¹² Vrt. esim. äänestysäännöksiä OK 22:5. Presidentti on kuitenkin »viran mukaan» vanhin.

¹³ Tällöin on kiinnitettävä huomiota mm. siihenkin, että erillisten jaoston puheenjohtajien virkojen perustaminen saattaa johtaa tuomioistuimen sisällä liialliseen erikoistumiseen ja sitoa puheenjohtajan tiettyyn jaostoon, kun toisaalta kierto jaostolta toisellekin on myönteistä.

¹⁴ Laki 753/69 muutettuna lailla 704/72 on voimassa vuoden 1975 loppuun. Järjestely lisää ratkaisutehoa ja on ollut välttämätön asioiden kasautumisen estämiseksi. Se edellyttää eräitä toimenpiteitä lainkäytön yhdenmukaisuuden varmistamiseksi ja muutoinkin entisten toimintatapojen mukauttamista uuteen järjestelmään.

¹⁵ Hallituksen esitys Eduskunnalle korkeimman hallinto-oikeuden tuomionvoivan jäsenmäärän väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta (n:o 131/1972 Vp.).

tutustuvat etukäteen. Huolellinen valmistelu niin että asiat saatetaan ratkaisukelpoisiksi jo ennen esittelyä, on niiden sujumisen ehdoton edellytys. Esittelijöiden osuus päätöksentekoprosessin yhtenä osavaiheena on merkittävä. Sen mukaisesti on esittelijöiden asema järjestettävä pyrkimällä edistämään aloitteellisuutta ja aktiviteettia.¹⁶

Työmenetelmiä pitäisi uudistaa lisäämällä ryhmätyöskentelyä asioiden valmisteluvaiheessa sekä esittelijöiden kesken että jäsenten, ennen muuta tarkastavan jäsenen ja esittelijöiden kesken. Ryhmätyöskentely tässä muodossa liittyy edellä kuvattuun vastuupyramidiin siten, että perusvastuualueet muotoutuvat työryhmittäin. Yhden tai useamman esittelijän ja tarkastavan jäsenen muodostamien työryhmien vastuualueina ovat tietyt asiakokonaisuudet. Asioiden valmistelusta huolehtivat esittelijät tarkastajan ohjauksen ja myös koulutuksen alaisina. Työryhmän jäsenet vastaavat asioiden asianmukaisesta ja tehokkaasta kulusta.¹⁷

Alemmanasteisen hallintolainkäytön organisaation ja menettelyn kehittämiseksi on vireillä monia toimenpiteitä, mm. oikeusturvan kehittämisen kannalta erityisen tärkeä lääninoikeuslain uudistaminen. Lääninoikeudet ovat väliportaan hallintotuomioistuimia. Kun niiden asemaa sellaisina korostetaan lainsäädäntö- ja käytännön toimenpitein, ei ilmeisesti ole tarvetta muihin väliportaan hallintolainkäyttöorganisaatiota koskeviin ratkaisuihin, vaan voidaan säilyttää nykyinen asianosaisten kannalta mutkaton ja valtiolle taloudellisesti edullinen organisaatio.¹⁸

¹⁶ Kirjallisiin muistioihinkin perustuvassa esittelyssä esittelijä voi olla aloitteellinen ja osallistuva. Suullisten neuvottelujen lisääminen asiakirjoihin tutustumisen ja kirjallisen menettelyn sijasta on asian laadun mukaan yleensäkin päätöksentekoprosessissa tarkoituksenmukaista.

Esittelijöitä on pyrittävä käyttämään keskitetysti myös laajempien tutkimusten suorittamiseen mm. sen välttämiseksi, etteivät useat esittelijät joudu tutkimaan samoja kysymyksiä. Näin voidaan esim. varautua uuden lainsäädännön aiheuttamiin tulkintakysymyksiin. Valmisteluun liittyviä tehtäviä olisi yhä enemmän siirrettävä toimistohenkilökunnan suoritettavaksi. Jos tarkoitukseen olisi varoja, voitaisiin toimistosih-teereitä käyttää lainkäytön aputehtävissä. Valmisteluvaiheessa pitäisi myös olla käytettävissä enemmän erityisalojen, esim. kirjanpidon asiantuntemusta.

Tässä yhteydessä voidaan mainita, että joskus vuosikymmeniä sitten esittelijä seisoi erillisen esittelijänpöydän ääressä virkafrakissa. Myöhemmin hän tuolla paikalla seisoi ja sittemmin istui omassa puvussaan. Nykyään hän istuu saman pöydän ääressä jäsenten kanssa tarkastavan jäsenen vieressä.

¹⁷ Voidaan sanoa työryhmän vastaavan siitä, että sen vastuualueeseen kuuluvat, KHO:een saapuvat asiat tulevat asianmukaisesti ja joutuisasti ratkaistuiksi.

¹⁸ Ks. KHO I/72 s. 66 ss. ja 90 s.

Mietteitä korkeimman hallinto-oikeuden kehittämisestä

Lainkäytön ja siitä huolehtivan organisaation kehittämisen ohella on huolehdittava myös hallintotehtäviä koskevan suunnittelun, päätöksenteon ja toimeenpanon tehostamisesta.¹⁹

Hallintotehtävissä ei, toisin kuin lainkäytössä, tarvita, suurempia asioita lukuun ottamatta, kollegista menettelyä. Sellaisia hallintoasioita varten, joissa kolleginen käsittely katsotaan asianmukaiseksi, mutta joita kuitenkin ei ole tarkoituksenmukaista eikä tarpeellista käsitellä täysistunnossa, voitaisiin perustaa erityinen hallintojaosto.

Hallintotehtävien hoitaminen tulee voida järjestää samojen periaatteiden mukaan kuin hallintovirastoissa. Niitä voidaan keskittää yksittäistenkin virkamiesten hoidettavaksi.²⁰

KHO:ssa tarvitaan koulutus-, tiedotus-, tutkimus- ja yleisen suunnittelutoiminnan kehittämistä sekä vireillä olevien tietokonesovellustusten valmistelua varten erityinen tutkimus- ja suunnitteluyksikkö, jossa olisi käytettävissä näihin tehtäviin erikoistuneita tutkimussihteereitä ja toimistotyövoimaa. Virasto-organisaation kehittämisen ohella voidaan eri tehtävien suorittamista edistää vahvistamalla linjaorganisaatiota viraston sisällä projektiryhmillä.²¹

¹⁹ Ks. KHO 1/72 s. 84 ss.

²⁰ Esim. konekirjoittajien ja vahtimestareiden nimittäminen voidaan siirtää kansliapäällikön tehtäväksi.

²¹ Ks. KHO 1/72 s. 87 ja *Nuorvala*, LM 73 s. 64.